

Toelichting bij het ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

*Herstel en sanctie als constructieve reacties
op delicten gepleegd door minderjarigen*

29 mei 2018 Inspiratiedag

Werkzame Forensische Methodieken,

Leuven

Deel 1: Stavaza

Deel 2: Terminologie

Deel 3: Krachtlijnen

Deel 4: Maatschappelijke
antwoorden

Deel 5: Werking GI

1. Stand van zaken decreet

Verloop legistische weg decreet

- ⌚ **Eerste principiële goedkeuring** door Vlaamse Regering– 14 juli 2017
- ⌚ Adviezen
- ⌚ **Tweede principiële goedkeuring** door Vlaamse Regering – 22 december 2017
- ⌚ **Advies Raad van State** – wordt momenteel verwerkt
- ⌚ **Definitieve goedkeuring** door Vlaamse Regering
- ⌚ Bespreking in de **Commissie Welzijn en** in de **plenaire vergadering** van het Vlaams Parlement

2. Jeugd- delinquentie- recht:

Nieuwe
terminologie

NIEUWE TERMINOLOGIE (1)

- ⌋ **Jeugddelinquentierecht** = gehanteerde term in de ontwerpteksten wanneer we het hebben over minderjarigen die feiten plegen en het regelgevend kader dat in opmaak is.
- ⌋ **Jeugddelict** = de gehanteerde term in de ontwerpteksten. Vervangt de term 'als misdrijf omschreven feit' (MOF).
- ⌋ **Reactie** = de overkoepelende term wanneer we in zijn algemeenheid verwijzen naar het maatschappelijke antwoord op een normovertreding door een minderjarige op niveau van de jeugdrechter/jeugdrechtbank.

NIEUWE TERMINOLOGIE (2)

- ∩ **Maatregel** = gehanteerde term in de ontwerp teksten wanneer we het hebben over de mogelijkheden die ter beschikking staan van de jeugdrechter tijdens de voorlopige rechtspleging (*voorlopige fase*).
- ∩ **Sanctie** = gehanteerde term in de ontwerp teksten wanneer we het hebben over de mogelijkheden die ter beschikking staan van de jeugdrechtbank tijdens de definitieve rechtspleging (*fase ten gronde*)
- ∩ **Positief project** = hier (zoveel als mogelijk) initiatief vanuit de jongere laten komen

3. Jeugd- delinquentie- recht:

Krachtlijnen

Toepassingsgebied

∩ Plegen van de feiten

- ∩ Ondergrens is twaalf jaar: minimale leeftijd op ogenblik plegen feiten
- ∩ Bovengrens is achttien jaar: maximale leeftijd op ogenblik plegen feiten

∩ Duur reacties

- ∩ Bovengrens is 25 jaar: leeftijd tot welke de opgelegde reactie maximaal kan duren (enkel mogelijk bij de langdurende gesloten begeleiding)

VERANTWOORDELIJKHEID

∩ **Verantwoordelijkheid m.b.t. het gestelde gedrag**

- ∩ UITLEGGEN WAAROM gereageerd wordt op het gestelde gedrag
- ∩ LEGGEN BIJ de (vermoedelijke) delictplegers
- ∩ LEREN OPNEMEN DOOR de (vermoedelijke) delictplegers
- ∩ INZICHT LATEN KRIJGEN in de gevolgen van het gestelde gedrag
- ∩ LATEN NADENKEN OVER EN WERKEN AAN herstel
- ∩ SAMEN MET de 'opvoedingsfiguren' (ouders/opvoedingsverantwoordelijken)

HERSTELGERICHT

↳ Herstelgericht werken

- ↳ IN ALLE STADIA van de procedure is dit mogelijk
- ↳ CENTRALERE plaats voor het SLACHTOFFER
- ↳ LATEN NADENKEN OVER EN WERKEN AAN herstel
- ↳ SAMEN MET de 'opvoedingsfiguren' (ouders/opvoedingsverantwoordelijken)

RECHT OP JEUGDHULP

∩ **Het maatschappelijk antwoord op het delict**

∩ = herbevestigen van de norm

∩ ≠ antwoord bieden op een hulpvraag van de minderjarige

∩ **Het maatschappelijk antwoord op het delict**

∩ = ook mogelijk voor jongeren met complexe en meervoudige problemen

∩ ≠ mogelijk voor jongeren waarbij sprake is van een geestesstoornis

∩ **Het maatschappelijke antwoord op het delict staat het recht op en het bieden van jeugdhulp niet in de weg**

Scheiding VOS en verdachten/delictplegers bij VERBLIJF

- ⌚ **Verdachten/delictplegers en jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie zullen niet meer samen residentieel worden geplaatst**
 - ⌚ Verdachten/delictplegers krijgen hun residentieële plaats binnen de gemeenschapsinstellingen.
 - ⌚ Jongeren in een VOS-situatie krijgen hun residentieële plaats binnen de private voorzieningen.
 - ⌚ Binnen de private voorzieningen zal worden voorzien in een 'besloten aanbod' voor die jongeren die nood hebben aan / gebaat zijn met meer 'beslotenheid'.
 - ⌚ Zorgzame transitie.

ALTERNATIEVEN VOOR PLAATSING

∩ Meer inzetten op **GERICHT** ambulante, mobiel aanbod.

∩ **Ambulante reactie**

∩ *‘Betreft een **niet-residentiële** reactie op een jeugddelict, die wordt aangeboden in een voorziening, zonder dat de minderjarige er overnacht, of die niet in een voorziening maar elders wordt aangeboden en waarbij gewerkt wordt met **methodieken die het risico op recidive verminderen** en er sterk wordt ingezet op het **activeren van de context** van de minderjarige’.*

∩ **Voorwaarden**

∩ *Betreft de verplichting om gedurende een bepaalde termijn bijzondere voorwaarden die werden opgelegd, na te leven.*

∩ ***O.m.:** leerproject – gemeenschapsdienst – richtlijnen voor geestelijke gezondheidszorg, seksuele opvoeding of alcohol- en toxicomanie.*

RECHTSWAARBORGEN

- ↳ **Begrenzen van duur en mogelijkheden binnen de voorlopige fase**
- ↳ **Aandacht voor spanning 'snelle reactie' vs. vermoeden van onschuld**
- ↳ **Gegarandeerde bijstand door een advocaat in alle stadia van de procedure**
- ↳ **Proportionaliteit**
- ↳ **Subsidiariteit**
 - ↳ Systematisch aanbod bemiddeling en positief project
 - ↳ Sterk appél op opvoedingsfiguren (ouders en opvoedingsverantwoordelijken)
 - ↳ Opteren voor de minst ingrijpende, meest efficiënte reactie
 - ↳ Voorzien van voldoende alternatieven voor vrijheidsberoving

4. Welke maatschappelijke antwoorden?

DUIDELIJK, SNEL, CONSTRUCTIEF en HERSTELGERICHT reageren (1)

∩ Duidelijkheid

- ∩ Normbevestiging als eerste finaliteit
- ∩ Specifiek en gedifferentieerd aanbod aan maatschappelijke antwoorden n.a.v. het plegen van een delict
- ∩ Proportionele reacties met vooraf gekende maximale duur

∩ Snelheid

- ∩ Kort op de bal spelen
- ∩ Respect voor vermoeden van onschuld

DUIDELIJK, SNEL, CONSTRUCTIEF en HERSTELGERICHT reageren (2)

↳ **Constructief**

- ↳ Maximale ruimte voor eigen inbreng en actieve participatie
- ↳ Tegemoetkomen aan de belangen en behoeften van alle betrokken partijen
- ↳ Rekening houden met de mogelijkheden, beperkingen en (draag)kracht van alle betrokkenen

↳ **Herstelgericht**

- ↳ Relaties en schade herstellen
- ↳ Mogelijk in elk stadium van de procedure

GEDIFFERENTIEERD AANBOD van maatschappelijke antwoorden (1)

U Op niveau van het openbaar ministerie

- Bemiddeling
- Waarschuwingsbrief
- Herinnering aan de wet
- Voorwaarden (limitatief)
 - Het verbod om op bepaalde plaatsen te komen
 - Het verbod om bepaalde personen op te zoeken of te verontrusten
 - Het volgen van een vorming of opleiding
 - Volgen van de richtlijnen van een ambulant centrum voor GGZ, seksuele opvoeding of een centrum voor de behandeling van alcohol- of drugsverslaving
 - Aanmelden bij hulpverlening
- Positief project (max. 30u)

GEDIFFERENTIEERD AANBOD van maatschappelijke antwoorden (2)

∩ Op niveau jeugdrechter / jeugdrechtbank

- Bemiddeling en hergo
- Positief project (max. 60u tijdens voorlopige rechtspleging en max. 220u tijdens definitieve rechtspleging)
- Ambulante reactie
- Voorwaarden
- Gesloten oriëntatie (max. 1 maand)
- Gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling voor 3/6/9 maanden

GEDIFFERENTIEERD AANBOD van maatschappelijke antwoorden (3)

- ↳ **Op niveau jeugdrechtbank – enkel tijdens rechtspleging ten gronde**
 - ↳ Berispen
 - ↳ Vaststellen dat uitgevoerde maatregel als sanctie volstaat
 - ↳ Gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling voor maximaal 7 jaar (2/5/7 jaar)
 - ↳ Uithandengeving
 - ↳ Toevertrouwen aan een jeugdpsychiatrische dienst (open of gesloten)

GEDIFFERENTIEERD AANBOD van maatschappelijke antwoorden (4)

- ⌋ Op niveau jeugdrechtbank – enkel tijdens rechtspleging ten gronde
- ⌋ Moderne technologieën
 - ⌋ elektronische monitoring of opvolging vanop afstand
 - ⌋ **mét begeleiding** als modaliteit of ter ondersteuning van bepaalde sancties
 - ⌋ **mits** bijzondere motivering **OF wanneer** een plaatsing overwogen wordt

5. Werking gemeenschaps- instellingen

POSITIONERING GI

∩ Doelgroep en werking GI

∩ = primair en in hoofdzaak (vermoedelijke) delictpleger

∩ = voor VOS enkel nog toegankelijk voor time-out van veertien dagen

∩ = vanaf 14 jaar

∩ = zeer uitzonderlijk voor 12- en 13-jarigen die welbepaalde delicten pleegden

∩ Exclusief gesloten

∩ Is een vrijheidsberovende reactie

∩ IN DUUR AFGEBAKEND inzetten van plaatsing in een GI

∩ Gemoduleerd aanbod - start met gesloten oriëntatie

WERKING GI – gemoduleerd aanbod (1)

↳ Gesloten oriëntatie

- ↳ **ONDERBOUWD** inzetten van plaatsing in een GI
- ↳ Maximaal 1 maand
- ↳ Een **multidisciplinaire** screening en risicotaxatie staan centraal
- ↳ *Resulteert in een **oriëntatievoorstel** waarin een advies wordt geformuleerd m.b.t. de vraag of er (verdere) behoefte is aan 'gesloten begeleiding' voor een welbepaalde minderjarige.*

WERKING GI – gemoduleerd aanbod (2)

↳ Gesloten begeleiding

↳ 3 – 6 – 9 maanden

↳ Deze module is erop gericht de kansen van een minderjarige op re-integratie te maximaliseren. Opgebouwd rond drie doelstellingen:

- ↳ Verkenning: minderjarige en hun directe omgeving leren reflecteren over hun situatie vóór de gesloten begeleiding en de gewenste situatie NA de gesloten begeleiding
- ↳ Vergroten van inzichten, competenties en vaardigheden i.f.v. hervалpreventie en welzijnsbevordering
- ↳ Verbinding en transfer: minderjarigen en hun directe omgeving ondersteunen in de nieuwe verblijfssituatie buiten de GI

WERKING GI – gemoduleerd aanbod (3)

↳ Gesloten begeleiding

↳ 2 – 5 – 7 jaar

↳ Vlaams alternatief voor UHG

↳ Binnen deze module wordt o.m. specifiek ingezet op:

↳ *Motivatie-ontwikkeling en –bevordering*

↳ *Permanente monitoring van gedragsveranderingen*

↳ *Behandeling van regulatieproblemen en verslavingsproblemen*

↳ *Beïnvloeden van sociale factoren die het ernstig delinquent gedrag in stand houden*

↳ *Zelfstandigheidstraining (voor de ‘oudere minderjarigen’)*